

A m. kir. csendőrség és a zsidóság

A csendőrség feladatköre

Az 1881 és 1944 között működő Magyar Királyi Csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtestület volt. A csendőrök személyüket tekintve a Hadügyminisztérium alá voltak rendelve, de a testület szervezetét és szolgálatát tekintve a Belügyminisztérium alatt állt. Kiváló szervezettségével, feladatainak pontos és megbízható végrehajtásával, könnyű mozgósíthatóságával, hatékony bűnmegelőző és bűnfelderítő képességével, a törvényekbe ütköző cselekedetek megakadályozásával Magyarország társadalmi fejlődését, európai szintre emelkedését tette lehetővé. A személy és vagyonvédelem nemzetközileg elismert magas szintjét biztosította az ország 90%-át kitevő vidéken (hozzájuk tartozott az úti és vasúti forgalom akadálymentességének biztosítása is¹). A törvényhatósági jogú és megyei városok, valamint Budapest csak kivételes esetekben tartoztak működési területükhöz,² mert ott a rendőrség látta el a rendvédelmet. A csendőrök feladataikat esküjük szerint a munkájukat a legapróbb részletekig meghatározó jogszabályok és rendeletek szerint, katonai fegyelemmel végezték. Részrehajlásra, mérlegelési lehetőségre, az utasításokban előírtaktól való eltérésre joguk nem volt.³ Pártatlanságuk biztosítása érdekében semmilyen politikai szervezet vagy egyesület tagjai nem lehetettek, s még társaikkal sem politizálhattak.⁴ Szabályzatuk szerint a közhatóságok felhívása esetén a felhívás tartalmáért az azt kiadó, vagy kiállító hatóság vagy egyén, míg a felhívásoknak a törvény és szolgálati utasítások szerinti végrehajtásáért az eljáró csendőr volt felelős.⁵

A zsidóság helyzete Magyarországon

Magyarország, mint egész Európa történelmében végigvonultak a zsidóság jogainak korlátozását eszközölő törvények. Már 1000 elején korlátozták a zsidókkal való házasságkötést és csak kijelölt településeken lakhattak. Az évszázadok folyamán hozott törvények aztán hol enyhítették, hol fokozták a zsidók iránti megszorításokat, ritkábban vallási meg gondolásból, legtöbbször azonban anyagi okok miatt, mivel a zsidóság kiváló kereskedelmi érzeke révén mindig jelentős anyagi befolyással rendelkezett. Az 1895-ben „Az izraelita vallásról” című XLII. t.c. biztosította teljes polgári és vallási egyenjogúságukat.⁶

Habár a zsidók nagy része hű maradt az országhoz az I. világháborút követő Tanácsköztársaság alatt, a zsidóság iránt ellenszenvet táplált a lakosság körében az a tény, hogy a proletárdiktatúra 44 népbiztosa közül 32 zsidó volt, köztük a vérengzéseiről hírhedt Szamuely is.⁷ De ennél a politikai oknál lényegesebb volt az anyagi ok, amely a harmincas évek végére a zsidóság jogait korlátozó törvények hozatalához vezetett. 1938-ban a zsidóság ugyanis a lakosság 6-7%-át tette ki, míg a nemzeti vagyonnak egyharmada, a nemzeti jövedelemnek pedig fele volt a kezükben. Ennek az eltolódásnak az egyensúlyba hozatalára alkották meg az 1938. évi XV. és 1939. évi IV. törvénycikkeket, amelyek a zsidóság arányát korlátozták bizonyos foglalkozási ágakban ill. vállalkozásokban.⁸

A német mintára hozott 1941. évi XV. t.c. viszont már faji alapon különböztette meg őket és megtiltotta a zsidók és magyarok közötti házasságkötést. De Magyarország még akkor is ellenállt a német nyomásnak a zsidók deportálását illetően, sőt 1942 decemberében a magyar kormány megtagadta azt a német kívánságot is, hogy a zsidók sárga csillagot viseljenek. Ebből kifolyólag 1944 tavaszáig Magyarország Közép-kelet-Európa legvédehetőbb helye volt a zsidóság részére, s emiatt több mint 100 000 zsidó menekült Magyarországra a szomszédos országokból.⁹ Azon zsidótörvényeket csak az ország 1944. március 21-én

bekövetkezett megszállásával tudták foganatosítani a németek, miután a zsidó vezetőknek kijelentették, hogy attól fogva hozzájuk tartozik a zsidóügy minden kérdése.¹⁰

A csendőrség a zsidóság védelmében

A II. világháborúig a csendőrség és zsidóság között békés és jó kapcsolat állt fenn,¹¹ s a zsidóság éppúgy a csendőrség által biztosított közbiztonság élvezője volt, mint minden más magyar állampolgár, mindenféle megkülönböztetés nélkül. Nem létezett nyilvántartás arról, hogy ki volt zsidó és ki nem.

A század elején a csendőrség előírt parancsa volt, hogy a Romániai pogromok elől menekülő zsidó lakosságot bárhol és bármikor át kell engedni a határon függetlenül attól, hogy rendelkeznek-e érvényes útiokmányokkal vagy sem. „A magyar csendőrök nem egyszer tűzharcban verték vissza a Magyar Királyság határán a menekülő zsidókat üldöző csoportokat.”¹²

A II. világháború idején a zsidótörvények bevezetése és a lakosság részéről már a német megszállás előtt jelentkező antiszemitizmus jelentős munkatöbbletet, gondot és bosszúságot okozott a csendőrségnek, mivel a zsidóság és lakásaik ellen egyre gyakoribbá vált támadások elhárítása és felderítése is rendes feladatkörükbe tartozott.¹³ Emellett a csendőrség védte a követségeket is, így a zsidómentésben aktív svéd követséget (Wallenberg) is, melynek során a 24 tagú csendőrküldönménynek több alkalommal, egyszer fegyverrel, kellett visszavernie nyilasérzésűek támadásait.¹⁴ A csendőrök szintén részt vettek a zsidók számára felállított ún. védett házak elleni nyilas támadás visszaverésében is, 1944 decemberében.¹⁵ A kiskunhalasi deportáló szerelvénnyel visszahozatalát is csendőrök hajtották végre; és a csendőrséggel tervezte Horthy magakadályozni a budapesti zsidók deportálását is, ha azt a németek erővel végre akarták volna hajtani (lásd alább).

A csendőrség és a deportálások

Magyarországi zsidóknak a magyar kormány által biztosított védelme megszűnt az ország német megszállásával 1944. március 19-ét követően. Egymás után születtek a zsidóság korábbiakban nem ismert jogfosztására hozott rendeletek, majd a sárga csillag viselését előíró rendeletek után, illetve mellett megkezdődött a zsidóság deportálása, azaz német megszállta területekre történő kiszállítása is. Hangsúlyozandó, hogy a törvényhozásban, így a zsidótörvények létrehozásában sem volt szerepe a csendőrségnek, mivel az kizárólagosan végrehajtó szervezet volt.¹⁶

További tény, hogy a csendőröknek nem volt – mert nem is lehetett – tudomásuk a deportáltakra váró sorsról (lásd alább). Mégis tiltakozott a csendőrség a deportálásokba való bevonásuk és a zsidók vagyonának lefoglalásában illetve elszállításában való bevonásuk ellen, egyrészt erkölcsi alapon, mivel nem akartak állampolgárok otthonuktól való elszakításában részt venni, ami a testület becsületes magyar szellemével teljesen ellenkezett s mert sértette őket a saját társaikat is érintő megalázó megkülönböztetés,¹⁷ másrészt szakmai alapon, mivel azon feladatok nem voltak összhangban a csendőrség közbiztonsági feladataival, harmadrészt pedig gyakorlati alapon, mivel azokkal a csendőröket fő feladatuktól, a rendes közbiztonsági szolgálattól vonták el.¹⁸ De a német megszállás alatt tiltakozásuk ellenére¹⁹ belekényszerültek egy olyan aktivitásban való részvételre, amit később felszámolásuk politikai okának kezdésére a kommunista rendszer kiválóan és hatásosan ellenük felhasznált, propagandájukkal őket *testületileg* és *egyedül* téve felelőssé a deportálásokért, sőt magáért a holokausztért.

Az 1944. április 4-én hozott, 6.163/1944 számú belügyminisztériumi rendelet előírta a zsidóság táborkba való összegyűjtését, lakásaik lepecsételését és értéktárgyaiknak a községi

vagy városi hatóságoknak való átadását. Ezen rendeletek végrehajtásában részt vettek a helyileg illetékes rendőrség, csendőrség, pénzügyőrség és a városi illetve községi hatóságok is,²⁰ de a kommunista propaganda-gépezet egyedül a csendőrséget okolta érte, így itt csak az ő szerepükre térünk ki. A csendőrségnek a rendőrséghez képest nagyobb részvétele nem a csendőrség zsidóellenesebb hozzáállásából adódik, hanem egyszerűen abból a tényből, hogy a németek a deportálásokat vidéken kezdték, amelynek nagy része a csendőrség működési területére esett. (A vidéki nagyobb városokban a rendőrség végezte a deportálásokat, Budapesten pedig a deportálások megakadályozásában volt szerepe a csendőrségnek – lásd alább).

A zsidóság vezetői bizonyos, ma is vitatott taktikai okokból a zsidóságot „engedelmességre és törvénytiszteletre szólították fel, arra buzdítva őket, hogy a gettókba tömörítés és a deportálások törvényeinek engedelmeskedjenek, ne álljanak ellent.”²¹ Így a zsidóság a felhívások szerint jelent meg az előírt helyeken, ahonnan a csendőrök hatáskörébe tartozó területeken csendőr kísérték őket a megadott gyűjtőhelyekre illetve vasútállomásokra, majd a vagonokat is ők kísérték a határig, mivel az a feladat mindenkori rendes feladatkörükbe tartozott. A zsidóság teljes kooperációja kétségtelenül hozzájárult a deportálások gyors lefolyásához.

A legtöbb régi propagandán alapuló cikk még ma is a csendőrséget okolja nemcsak a deportálásokért, de magáért a holokausztért is, annak ellenére, hogy a csendőrség a zsidók pusztításában nem vett részt; továbbá annak ellenére, hogy Magyarországon nem voltak haláltáborok; és hangsúlyozandóan annak ellenére, hogy a csendőrök a deportáltak további sorsáról mitsem tudhattak (lásd alább). A vád indokolására többnyire Edmund Veessenmayer nürnbergi tárgyalások folyamán elhangzott, saját védelmére tett kijelentését használják: „a deportálásokat...csak a lelkes magyar teljes hatósági és karhatalmi apparátus tette lehetővé.”²² Az állítást vakon elfogadni helytelen, tekintettel arra, hogy a felelősség másokra hátrítása céljából hangzott el. Ennek ellenére a propaganda az idézetet annak „bizonyítékául” használja, hogy a csendőrség „lelkes” munkája nélkül nem lehetett volna deportálás. De ezt állítja-e ez a gyakran idézett kijelentés? Először is, a „teljes hatósági és karhatalmi apparátus”-t a csendőrségre és csak a csendőrségre vonatkoztatni már eleve elfogult ferdtetés, tekintve, hogy az idézetben nem a „csendőrség” van említve és tekintve, hogy a deportálásokban a rendeleteket hozó szerveknek és a többi végrehajtó szerveknek is lényeges szerepük volt, sőt még a Zsidó Tanácsnak is, amely a zsidókat a teljes engedelmességre szólította fel. S a „lelkes” együttműködést pedig a csendőrség antiszemitizmusának jeleként tekinteni további megalapozatlan rágalom, hiszen a csendőrség munkájára az előző 63 éven át is feladatainak hatékony, jól szervezett, pontos és megbízható végrehajtása volt jellemző, aminek antiszemitizmushoz semmi köze. Kiváló rendvédelmi eredményei éppen ezen jellemvonásoknak voltak köszönhetőek.

A *Holokauszt Magyarországon* című, diákok oktatására szánt honlap megfogalmazásában, a „vezetőkkel ellentétben a magyar zsidók többségének fogalma sem volt mi várhat rájuk a deportáló vonatok végállomásán.”²³ S ha a zsidóknak nem volt arról fogalma, nyilvánvaló, hogy az ország többi lakosának, beleértve a szolgálatot végző csendőröknek még kevésbé lehetett arról fogalma. Magyarországon nem voltak megsemmisítő táborok. Az auschwitz-i tábor jellegéről a Zsidó Tanács 1944. április-májusban értesült az ún. Auschwitz-jegyzőkönyvből,²⁴ de azt a zsidó vezetőség vitatott okok miatt eltitkolta és Horthynak, valamint a diplomáciai és egyházi vezetőknek csak június második felében hozta tudomására, amikor a vidéki deportálások már zömében lezajlottak.²⁵ Így a nagyvilág, köztük az átlagember csendőrök is, a megsemmisítő táborok létezéséről csupán a háború után, a Szövetségeseknek a táborok átvizsgálását követő jelentései alapján szerezhettek tudomást. A deportálások idején a *ma* már jólismert haláltáborok létezése

annyira elképzelhetetlen volt, hogy egy zsidó túlélő így nyilatkozott: „Ha tudom, mi az az Auschwitz, nincs az a földi hatalom, amely bekényszerített volna abba a vonatba. Viszont nincs az a földi hatalom, amely elhitette volna velem, hogy létezik egy ilyen Auschwitz.”²⁶ Tehát sem a deportálást végző csendőr, sem a deportált zsidó nem tudta, hogy mi vár a zsidókra a határokon túl. Így az egyes deportáló csendőrök részéről megnyilvánuló részvét és segítségadás²⁷ nem Auschwitz ismeretéből táplálkozott, hanem egyszerűen a csendőrök emberségességéből, az otthonukat elhagyásra kényszerülő, bizonytalan jövőbe néző, nehéz körülmények közé jutott embertársak iránti szánalomból.

Miért fontos, hogy mit tudott a deportálásban résztvevő csendőr?

A csendőrséget eltörlő rendeletet dr. Zlinszky János alkotmánybíró szerint 1991-ben részben amiatt ítélték a modern jog szempontjából elfogadhatatlannak,²⁸ mert a megítélés tárgyát képező cselekedeteket nem az akkor érvényben levő törvények és ismeretek tükrében vizsgálták meg, hanem későbbi ismeretek, későbbi mércék szerint. Bármely történelmi eseményről ugyanis valóságghú képet csak akkor alkothatunk, ha a történeteket és annak szereplőit a korabeli ismeretek alapján értékeljük. Helytelen, félrevezető és igazságtalan a II. világháború időszakában élőkön számon kérni azt, hogy miért nem egy későbbi kor ismeretei és szemlélete szerint cselekedtek. Ez a deportálások szempontjából is mérvadó.

Erkölcsei, sőt bűnügyi megítélés szempontjából ugyanis ég és föld közötti különbséget jelent, hogy valaki bizonyos csoportok állítólagos munkatáborokba szállításában vesz részt – mint amit még maga a Zsidó Tanács is hitt az Eichmannal folytatott egyezkedései során –, vagy tudatosan küldi azokat a gázkamrákba! Ítéletre méltó cselekedet lett volna bárki részéről embertársát a biztos halálába küldeni, amire a parancsra teljesítés nem lehetne elfogadható kifogás. De azzal vádolni és eltélni valakit mikor az nem tudott a begettőzottakra váró sorsról, éppannyira igazságtalan és elítélendő.

A II. világháború idején az amerikai rendőrség és katonaság gettókba hurcolta lakásairól az USA-ban élő japánokat, akiknek több mint 50%-a amerikai állampolgár volt.²⁹ A későbbiekben az ebben az akcióban részt vett testületeket sem kollektívan, sem személyesen nem ítélték el, több okból. Egyrészt, a japánokat idővel nem gázkamrázták, hanem végül is rehabilitálták – persze e kimenetelről az elszállításukat végző hatósági személyeknek a csendőrökhöz hasonlóan nem volt és nem is lehetett abban az időben tudomása. Másrészt, Amerika a háborút a győztesek oldalán fejezte be, és így senki nem vizsgálta meg az akcióit felelősségrevonás céljából. Harmadrészt, a csendőrséggel ellentétben, senki sem akarta a japánok begettőzésében résztvevő testületeket politikai célokból megsemmisíteni, amire a begettőzást ürügyül használhatták volna.

Az „elővezetés” fogalmának fontossága

Mivel a deportálások idején sem a zsidóknak, sem a csendőröknek nem volt tudomásuk a zsidókra váró sorsról, a csendőrök feladata többnyire a felszólításra önként bevonult zsidó csoportok egyik helyről a másik előírt helyre való átvezetése, szakszóval „elővezetése” volt. Ezért látható korabeli képeken, amint zsidócsoportokat egy-egy csendőr vezet, *előttük* menve, puskájával a hátán, hátra sem tekintve.³⁰ A gettók külső őrizete bizonyos helyeken a csendőrség feladata lehetett, de a gettókon belül a német megszállást követően a németek tartották fenn a „rendet”.³¹ A magyarországi zsidódeportálások gyors lezajlásához kétségtelenül nagymértékben hozzájárult a zsidóság fizikai ellenállásának teljes hiánya is (a Zsidó Tanács tanácsára), hiszen a csendőrség szabályai szerint az elővezetést végrehajtó csendőrnek „szigorú különbséget” kellett tenniük az „elővezetés” és az „elfogás” között: „az elővezetendőt nem szabad megbilincselni, megszökése esetén nem szabad ellene

fegyvert használni.”³² megjegyzend[³³, hogy a csendőrség részéről egyetlen fegyverhasználat sem történt a deportálások kapcsán.

Csendőrök visszaélései

Az 1944. áprilisi zsidótörvényben megkövetelt „értéktárgyaknak a községi vagy városi hatóságoknak való átadása” adhatott leginkább alkalmat – a nép egészéhez hasonlóan a csendőrök körében is kisebbségben ugyan, de előfordulhat – antiszemita érzésű egyének túlkapásaira, a zsidókkal szembeni erőszakos fellépésre. Továbbá, a vagyonuk védelme volt az leginkább, amiben a zsidók is legkevésbé voltak hajlandók engedni a vezetőik által tanácsolt felszólítás-iránti engedelmességnek, azaz, sokszor el próbálták rejteni javaikat az értékeik átadására való felszólítás ellenére. Másrészről az egyéni kapzsiság is könnyebben felszínre törhetett vagyonnal kapcsolatos helyzetekben a parancsot végrehajtó csendőr vagy rendőr részéről. Mindenesetre a deportálások folyamán előforduló kegyetlenkedések *kivételesen* a testület részére előírt szabályok megszegését jelentették,³⁴ ami miatt maga a csendőrség is felelősségre vonta azok elkövetőit, ha az tudomására jutott.³⁵ A visszaélésekért az azt elkövető személyt, nem pedig az azokat visszaélésként megítélő testületet kell elítélnünk.

A csendőrségnek a háború utáni kegyetlen üldözése miatt nagyon kevés csendőrök által írott anyagunk van a háború éve alatti munkájukról, életükről. Ami kevés ebből az emigrációban megszületett, az még feltárára vár. De csendőrök elbeszélései alapján tudjuk, hogy nem volt ritka, hogy SS vagy honvédségi személyek csendőr ruhába öltözve végezték a zsidóság vagonokba kényszerítését, kihasználva a csendőrség jól ismert tekintélyét a lakosság körében.³⁶

Továbbá figyelembe kell vennünk azt a propagandai fogást, hogy a zsidókat bármely hatóság (német katonák, magyar katonák, civil önkéntesek, rendőrök, pénzügyőrségi detektívek, stb.) részéről ért bántalmazások leírása kapcsán vagy az egészet a csendőrség kontójára írják, vagy beleszövik a csendőrség nevét is, amellyel alattomosan, szinte tudat alatt összekapcsolják mindazt a mások által elkövetett kegyetlenséget a csendőrséggel.

Visszaélés illetve segítségnyújtás csendőrök és zsidók körében

Bizonyos – emberi természetből vagy szemléletből fakadó – cselekedetek a háború szülte szélsőséges és rendkívüli körülmények között juthattak igazán felszínre, mint pl. a fenti erőszakos cselekedetek, vagy a másokat önfeláldozás árán is segítők példái. Ez a jelenség minden embercsoport körében megfigyelhető, így erre a szélsőséges viselkedésre nem csak a csendőrök között, de a zsidók körében is találunk példákat: voltak önfeláldozóan másokon segítők és voltak olyanok is, akik hittestvéreik rovására önértékükből együttműködtek a németekkel, mint pl. dr. Pethő Ernő, dr. Wilhelm Károly és dr. Boda Ernő, a Pesti Izraelita Hitközség vezetőségének tagjai,³⁷ vagy Chorin, a Weisz Manfréd művek tulajdonosa,³⁸ vagy Kasztner Rudolf,³⁹ akik miatt zsidók ezrei kerültek deportálásra, vagy olyanok mint a Zsidó Tanács, amely önértékükből megtagadta a Magyarországra menekülő lengyel és szlovák zsidók és azok mentésének anyagi támogatását.⁴⁰

Az utolsó időszak

1944. április-májusában jutott el a megsemmisítő táborokról való híradás, az ún. Auschwitz-jegyzőkönyv, a zsidó vezetőkhöz. Ők viszont azt csak június második felében hozták át Horthy tudomására,⁴¹ amikor a vidék zsidóságának deportálása, amely május 14-én kezdődött (!) már nagyrészt lezajlott. Horthy, megtudván mi vár a deportáltakra a határon túl, a Kistarcsáról már elindított de még belföldön tartózkodó szerelvényt visszafordította -

aminek kivitelezése megintcsak a csendőrök feladatköre volt (Lulay csö. százados vezetésével).⁴² Ezt követően Horthy a Zsidó Tanáccsal együttműködve a csendőrség és a honvédség egy részét felhozatta a fővárosba a németek félrevezetésével, hogy a fővárosból a zsidó lakosság elszállítását, ha kell erőszakkal, azaz csendőri és katonai bevetéssel akadályozza meg.⁴³ Ez szöges ellentétben áll azzal a még mai napig is hirdetett – pedig világosan megcáfolt⁴⁴ – hazugsággal, miszerint a csendőrök azért gyülekeztek Budapestre, hogy a deportálást Horthy parancsa ellenére is véghez vigyék.⁴⁵ A puccs feltételezése annál is abszurdabb, mivel a csendőrök Horthy iránt „más fegyveres testületek átlagát meghaladó hűséggel” viseltetettek,⁴⁶ és Horthy is megkülönböztetett bizalommal volt a csendőrség iránt. Ezért pl. mikor Horthy a németek holokausztra törekvése miatt az országot a háborúból ki akarta ugratni, a csendőrség felügyelőjét, Faragho Gábor csö. vezérezedest küldte ki Moszkvába 1944. szeptemberében egy békedelegáció élén.⁴⁷

A csendőrség felszámolásának oka

A I. világháborút követő proletárdiktatúra tanulságaként törvényellenes volt a kommunista pártoknak gyülekezést tartani és politikai akciókat szervezni, ugyanis a két világháború közötti többpártos, legitimit szavazásokon alapuló állam az 1921 évi III. törvénycikkben⁴⁸ büntetendőnek ítélte azokat a szervezkedéseket, amelyek „az állam és társadalom törvényes rendjének [akár a baloldal akár a jobboldal részéről indul] erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére, különösen valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos létesítésére irányulnak,” azaz amit mai nyelven terrorcselekménynek vagy diktatórikus uralomnak neveznénk. Napjainkban sincs egyetlen olyan állam sem, amelyik engedélyezné a megdöntését célzó szervezkedést. Ugyanakkor, a kommunista propaganda hazugságaival ellentétben, a törvény teret adott munkás és paraszt összejöveteleknek, sztrájkoknak, stb., mindaddig amíg azok a törvényes kereteken belül mozogtak. Érdeemes például elolvasni az eredeti szakirodalomban a csendőrségnek a munkásokhoz való pozitív hivatalos hozzáállását.⁴⁹

A csendőrség a törvényes rend betartását végezte, méghozzá a számukra előírt szabályokat hűségesen követve. S ezen szabályok⁵⁰ tanulmányozása bizonyítja, hogy a törvények védelmét politikai és etnikai megkülönböztetés, részrehajlás nélkül végezték. A törvény betartásával egyrészt az ország nyugalma és fejlődését tették lehetővé, másrészt viszont a kommunisták gyűlöletét vonták magukra. Mivel a II. világháború végén a Szovjetunióból hazaérkező kommunista vezetők hatalomátvételének célja az előző társadalmi rendszer teljes megdöntése volt, először is fel kellett számolniuk annak legbiztosabb támaszát, a magyar királyi csendőrséget.⁵¹ Ezért az 1944 decemberében Debrecenben megalakult Ideiglenes Nemzeti Kormány első intézkedései között volt az az 1945 márciusában hozott 1690/1945. számú rendelet, amely a csendőrséget, mint a „magyar demokratikus mozgalmakat kíméletlen eszközökkel megsemmisítő,” „népellenes” testületet kollektív bűnösség vádjával irgalmatlanul felszámolta.⁵² (Érdeemes elgondolkozni azon, hogy a legitimit magyar állam alsó és felső háza által hozott 1921-es törvényt elsöprő kommunisták azon törvény védőit saját önkényes rendeletük által törölték el, azt magasabbrendűnek, legitímibbnek tekintve). Am *később* a világ és a nép előtt ezt a politikai okokból hozott döntést⁵³ a csendőrségnek a zsidódeportálásokban való részvételével indokolták. Ezt a hazugságot olyan hatásosan építették be a köztudatba, hogy ezt állította egy 2010-es (!) wikipedia cikk is, referenciaként a feloszlató rendeletet idézve, anélkül hogy elolvasta volna az általa idézett rendelet szövegét, amiben persze szó sincs a zsidókról.⁵⁴ De erre a hazugságra a kommunista hatalomnak szüksége volt, mert a politikai megokolás az emberek többsége szemében még Magyarországon is, de főként Nyugat felé már a kommunizmus évei

alatt sem lett volna elfogadható a csendőrség ellen testületileg intézett brutális fellépése megindokolására.

A deportálásokkal kapcsolatos bizonyos tények elhallgatásával, mások felnagyításával, továbbá hozzáadott megalapozatlan állításokkal a mai napig a csendőrséget úgy festik le, mint amely „közvetlenül is részt vett a népiirtásban,”⁵⁵ ezt hozva fel felszámolásuk indoklásául és az ellenük indított legbrutálisabb eljárás megokolásául (amely messze tútesz minden erőszakosságon, amivel csendőrt valaha is vádolni tudtak), hogy elfeledtessék azt a tényt, hogy a csendőrség feloszlatásának egyedül és kizárólag kommunista hatalomszerzési politikai indítéka volt. A zsidódeportálásoknak a csendőrség felszámolásához nem volt köze; a csendőrség megítélésének zsidóközpontúsága csak a háború után alakult ki a későbbi propaganda-gépezet műveként, hatásosság céljából, fél évszázadon át az egész holokauszt borzalmiáért őket, s egyedül őket téve felelőssé.

„Kollektív bűnösség”

A fentiekből világos, hogy a csendőrség feloszlatásának oka az volt, hogy a kommunista hatalomátvétel céljából meg kellett semmisíteni a testületet. Ezt fizikailag meg is tették a kommunizmus első éveiben. De céljaik érdekében a testületet szellemileg is meg akarták semmisíteni. Erre szolgált az, hogy a testület kollektív elítélését annak a zsidó deportálásokban játszott szerepével indokolták a köztudatban és a világ felé. A propaganda olyan hatásosan működött, hogy a felnövő generáció teljesen elfogadta, hogy a csendőrség felszámolásának az oka a zsidóüldözés volt és ennek alapján még a kollektív bűnösséget is elfogadták, annak ellenére, hogy Magyarországon nem voltak koncentrációs táborok, tehát a csendőrség (sem más magyar testület) nem vett részt a zsidók közvetlen gyilkolásában; és annak ellenére, hogy a csendőröknek nem volt tudomásuk a deportáltak határokon túli sorsáról; és annak ellenére, hogy a csendőröknek csak egy része volt kapcsolatban a zsidódeportálásokkal.

Még ha a csendőrség felszámolásának tényleg a zsidókérdés lett volna az oka, és ha a csendőrök tényleg tudták volna, hogy halál vár a deportáltakra, akkor is csak az abban személyesen résztvevőket lett volna szabad elételezni, nem pedig az egész testületet, annak minden tagját, még azokat is, akik viszont önfeláldozóan segítettek zsidó embertársaikon,⁵⁶ vagy akik a frontokon harcolva nem is kerültek kapcsolatba a deportálásokkal, vagy akik már a háború kitörése előtt nyugdíjállományban voltak. De a propaganda révén a köztudattal elfogadtatták, hogy minden csendőr, sőt még családjaik is megérdemelték az ellenük folytatott kegyetlen megtorlást. Az üldözés alól egy csendőr csak ún. „igazolás” által mentesülhetett, ha olyan politikai aktivitást végzett, ami már eleve kizárta volna az illetőt a csendőrségből, vagy ha aktívan harcolt a németek ellen (de még ez utóbbi által „igazoltak” is idővel a kommunisták áldozatai lettek⁵⁷). A méltányolásnál természetesen a zsidók felé nyújtott esetleges segítségadás nem is volt szempont,⁵⁸ hiszen mint az őket elsöprő rendeletből világos a m. kir. csendőrség kollektív elítélésének oka kizárólagosan politikai volt. A kommunista osztályharc áldozata lett a csendőrség, s a propaganda-gépezet a csendőrségnek a deportálásokban játszott szerepét csak későbbi jó ürügyként hozta be a képbe, azt felnagyítva, elferdítve és azóta is azon lovagolva.

A kollektív elítélés azt jelentette, hogy a m. kir. csendőrség minden egyes tagja a kommunista ítélet alá esett, egyéni cselekedeteitől függetlenül, abból a pusztán tényből kifolyólag, hogy tagja volt a testületnek. Csendőrök ezreire várt emiatt kínzás, kivégzés, az internáló táborok jól ismert brutalitásai, s jobb esetben is a társadalomból való kizárás és nyomor, családjaikkal együtt. Még az igazoltak is idővel áldozatai lettek a kommunistáknak.⁵⁹ A csendőrséget 1991-ben rehabilitáló rendeletek⁶⁰ azért is tekintették a csendőrség ellen

kollektívan hozott 1945-ös rendeletet alkotmányellenesnek, mert a modern jog szerint csak oly testületet szabad kollektívan elítélni, mely más embercsoportok iránti ártó szándékkal született, míg a m. kir. csendőrség épp ellenkezőleg, a nép vagyon- és személybiztonságának védelmére, a közjó érdekében született, s a testület ezen feladatát kiválóan végezve szolgálta is szeretett népét több mint hat évtizeden át. Jogilag ugyan rehabilitálták a csendőrséget az 1991-es és azt követő törvények és rendeletek, de a kommunista propaganda gépezete továbbra is a régi zenére jár, Magyarországon azóta sincs egy csendőrséget bemutató múzeum, a csendőrség anyaga mai napig sincs összegyűjtve és digitalizálva, a csendőrség történetével foglalkozni ma is tudományos előmenetel szempontjából öngyilkosságot jelent és a médiában a csendőrséget továbbra is negatívan és főként a zsidóüldözések szempontjából említik.

v. Kőrössy Zoltán és Kőrössyné dr. Soltész Katalin

2011. január

Lábjegyzetek és referenciák

¹ Szervezeti és szolgálati utasítás a m. kir. csendőrség számára (Szut.) s.n. Budapest, 1941. 31-32. old.

² (Szut.) op. cit. 13. old.

³ (Szut.) op. cit. 11. old.

⁴ (Szut.) op. cit. 41-42. old.

⁵ (Szut.) op. cit. 13-14. old.

⁶ <http://www.holokausztmagyarorszag.hu> „Fejezetek a magyar zsidóság történetéből” letöltve 2010. december 20-án.

⁷ Dominic KOSARI: *A History of Hungary*. Cleveland, Ohio, USA, 1941, The Benjamin Franklin Society. 388-389. old.

⁸ REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 253-254. old.

⁹ [Sulinet: A második világháború/Érdekességek](http://www.sulinet.hu)

<http://www.sulinet.hu/tovabtban/felveteli/2001/28het/tortenelem/tori28.html>

¹⁰ REKTOR op. cit. 255. old.

¹¹ REKTOR op. cit. 295. old.

¹² PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CI.évf. (1988) 1.sz. 295. old.

¹³ REKTOR op. cit. 253-254. old.

¹⁴ - DERHÁTHY Sándor: Tájékoztató az Ópuszteszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban létrehozásra kerülő rendvédelem-történeti állandó kiállításról. *Honvédelem-történeti Hírlevél*. VI. évf. 9. sz. (1997/2)

- A 24 fős csendőrkülönítmény KUN százados és SIMON Ferenc nevéhez fűződik – KISS Gábor, *Bajtársi levél* 1998. jan. 1. 10-11. old.

- DOMOKOS Sándor csendőrnagra küldött előadása (felolvasva Venice, Floridában, 2009. február 21-én. A levél az MKCsBK irattárában van.

- KAISER Ferenc: A csendőrség a Horthy-korban. *Rubicon*, XX. évf. (2010) 202.sz. 22. old.

¹⁵ REKTOR op. cit. 263. old.

¹⁶ SZAKÁLY Sándor: Adatok és dokumentumok a Magyar Királyi Csendőrség történetének tanulmányozásához. www.rubicon.hu

¹⁷ BARÁTOSSY: *De kik is vagyunk? Egy „magyar” család útja a francia forradalom guillotin-jától a kommunista akasztófaig, napjainkig*. Budapest, 2009, Pytheas Kiadó. 61. old. <http://csendor.com/konyvtar/konyvek/Poltary-Korondi/Polt%e1ry%20Vilmos%20%e9letutja.pdf>

¹⁸ -*Utasítások a m. kir. csendőrség számára*. Budapest, 1912. 57. old.

- Mindegyik csendőrtiszttel való beszélgetés megerősítette, hogy a csendőrség igen kelleltenül vett részt a deportálás feladataiban és több esetről tudtak, hogy a csendőrség feljebbvalótól kérte, hogy ezen szolgálatra, melynek nincs köze a rendvédelemhez, ne alkalmazzák őket (v. baranchi TAMÁSKA Endre, dr. ANDRÉ László, MOLNÁR István szkv. cső. századosok).

- POLTÁRY Vilmos csendőrfelügyelő helyettes 1943. szeptember 1-én saját kérésére nyugdíjba vonult a zsidótörvények megszügyenítő volta miatt. BARÁTOSSY op. cit.

- ¹⁹ REKTOR op. cit. 478. old.
- ²⁰ REKTOR op. cit. 256-257. old.
- *Bajtársi levél* VI. évf. 4. szám, 1999. november 1. 8. old. dr. SZAKÁLY Sándor beszéde a Hadtörténeti Múzeum udvarán elhelyezett Csendőr Emléktábla avatása alkalmából.
- ²¹ <http://www.holokausztmagyarorszag.hu> – „A magyar Zsidó Tanácsok dilemmái”
- SCHÖN Dezső: A jeruzsálemi per. Tel Aviv, 1963, Új Kelet. 395. old.
- REKTOR op. cit. 263-264. old.
- ²² magyar Wikipedia „Csendőrség” és „Holokauszt” cikkei, www.mult-kor.hu egyaránt ezt az idézetet használja bizonyítékként, hogy a „csendőrség legnagyobb része aktívan támogatta” a zsidók elhurcolását
- ²³ <http://www.holokausztmagyarorszag.hu> – „Mit tudtak a magyar zsidók?” – letöltve 2010. november 26-án.
- ²⁴ <http://www.holokausztmagyarorszag.hu> – „Az Auschwitz-jegyzőkönyv” - letöltve 2010. november 26-án
- ²⁵ vö. 24. jegyzettel
- ²⁶ vö. 24. jegyzettel
- ²⁷ -KAISER loc. cit.
- MOLNÁR Judit: A csendőrség szerepe a holokausztban. *Rubicon*, XX. évf. (2010) 202.sz. 52. old.
- ²⁸ -ZLINSZKY János: Kollektív bűnösség. *Rubicon*, XX. évf. (2010) 202.sz. 56. old.
-az összes joganyag itt olvasható: <http://csendor.com/konyvtar/jogszab/torvenyek2.pdf>
-„A m. kir. csendőrség rehabilitálásának kérdése a rendszerváltást után”
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_m_kir_csendorseg_rehabilitalasanak_kerdese_a_rendszervaltast_utan/
- ²⁹ <http://www.infoplease.com/spot/internment1.html#ixzz16RRMLaN0> – „Japanese Internment in World War II,” letöltve 2010. november 26-án
- ³⁰ MOLNÁR Judit: A csendőrség szerepe a holokausztban. *Rubicon*, XX. évf. (2010) 202.sz. 46, 50. old.
- ³¹ REKTOR op. cit. 479. old.
- ³² (*Szut.*) op. cit. 132. old.
- ³³ REKTOR op. cit. 256-257. old.
- ³⁴ NÉMETHY Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség szervezete, szolgálata és viszonya a közigazgatási hatóságokhoz.* II-III.köt. Budapest, 1900, Országos Központi Községi Nyomda Részvénytársaság. /Közigazgatási Könyvtár./ 40-41, 50-51. old. A könyv olvasható a <http://csendor.com/magyar/konyvek.html> internet címen.
- ³⁵ - NÉMETHY op. cit. 41. old.
- MOLNÁR op. cit. 51. old.
-dr. ANDRE László szkv. csö. százados számolt be KÖRÖSSY Zoltánnak 2010. novemberében arról, hogy tudomása volt egy csendőrrel, aki a vasútállomás mellékhelyiségében nemi viszonyt folytatott egy zsidó lánnyal (a lány önkéntes vagy tiltakozó hozzáállását nem ismerte). Mihelyst a felügyelő tiszt ezt megtudta, a csendőrt azonnal felelősségre vonta, s el is bocsájtották.
- ³⁶ Dr. Andre László szkv. csö. százados beszélt el egy ilyen esetet, amit maga leplezett le.
- ³⁷ REKTOR op. cit. 479-480. old.
- ³⁸ HORVÁTH József et al.: Az utolsó felvonás, Budapest, 1958, Zrínyi kiadó. 171-177. old.
- ³⁹ Kasztner Rudolf másfél millió dollárért Eichmannal való személyes egyezkedése révén egy külön vonaton juttatott el 1,685 válogatott zsidót Svájcba 1944. június 30-án, miközben akadályozta az ún. Auschwitz-jegyzőkönyv továbbítását, miközben sokezer zsidó került deportálásra.
- <http://www.holokausztmagyarorszag.hu> – „A Kasztner vonatról” – letöltve 2010. november 26-án.
- REKTOR op. cit. 258-259. old.
- ⁴⁰ vö. 24. jegyzettel.
- ⁴¹ <http://www.holokausztmagyarorszag.hu> – „A magyar Zsidó Tanácsok dilemmái” – letöltve 2010. november 26-án.
- ⁴² - <http://www.holokausztmagyarorszag.hu> – „A budapesti zsidóság és az utolsó deportálások” és „Ki kicsoda - HORTHY Miklós” - letöltve 2010. november 26-án.
- REKTOR op. cit. 261. old.
- HORTHY István özvegyének naplójából, *Bajtársi levél* 53. évf. 2. szám, 2001. június. 13. old.
- ⁴³ SCHMIDT Mária: *Kollaboráció vagy kooperáció?* Minerva, Budapest, 1990. 86-94. old. „Stern Samu, a Budapesti Zsidótanács elnökének beszámolója”
<http://csendor.com/konyvtar/iratok/irasok/zsidóság/A%20Zsid%3tan%e1cs%20szerepe%20-%20Stern%20Samu%20bizony%e1gt%e9tele.pdf>
- ⁴⁴ RAVASZ István: Csendőrpuccs, vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítása. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8.sz. 84-87. old.
- ⁴⁵ <http://www.holokausztmagyarorszag.hu> – „A deportálások leállítása” szerint „Bakyék azt tervezték, hogy július elején több ezer csendőrt a fővárosba vezényelnek, és akár a kormányzó akarata ellenére is deportálják a budapesti zsidóságot” – letöltve 2010. december 2-án.

⁴⁶ ZLINSZKY op. cit. 55. old.

⁴⁷ KAISER op. cit. 25. old.

⁴⁸ A teljes törvénycikk olvasható: <http://csendor.com/konyvtar/jogszab/torvenyek/1921-III%20tc.pdf>

⁴⁹ NÉMETHY op. cit. 89. old.

⁵⁰ Az összes rendelet olvasható a <http://csendor.com/konyvtar/rendeletek/> cím alatt.

⁵¹ TAMÁSKA Endre szkv. csö. százados említette eg y könyv ismertetésben a többi csö. tiszt által is megerősített adatot, miszerint „a Komintern egyik 1937-es nyilatkozata szerint, ha eljön az idő, hogy Magyarországon a kommunisták átvegyék a hatalmat, a csendőrség likvidálása lesz az első teendő”

<http://csendor.com/konyvtar/iratok/irasok/magyar/Tam%e1ska%20Szak%e1ly%20T%e1bori%20csend%f6rs%e9g%20k%f6nyv%e9r%f6l.pdf>

⁵² 1.690/1945. M. E. számú rendelete “A csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről”: „A m. kir. csendőrség a múlt népellenes kormányait feltétlen engedelmisséggel kiszolgálta, a magyar demokratikus mozgalmakat kíméletlen eszközökkel megsemmisíteni törekedett és a magyar parasztság és a magyar munkásság ellen megszámlálhatatlan erőszakosságot követett el, ezért a magyar nép egységes ítéletének végrehajtásaképpen, az Ideiglenes Nemzeti Kormány megállapítja a csendőrségnek, mint testületnek a felelősségét és intézményét megszünteti, szervezetét feloszlatja.”

Minden csendőrségre vonatkozó törvény olvasható a honlapon: <http://csendor.com/magyar/konyvtar.html>

⁵³ ZLINSZKY op. cit. 53-56 old.

⁵⁴ A magyar Wikipedia „csendőrség” szócikke 2010. december 17-én még azt állítja, hogy „A csendőrséget a holokausztban játszott szerepe miatt testületileg ítélték el, megvonták a volt csendőrök nyugdíját, az aktív korúak egészen az 1950-es évek közepéig nem tudtak elhelyezkedni, ettől kezdve is csak segéd- vagy szakmunkás állásokban.” Ennek alátámasztására adott referencia az „1.690/1945 M.E. rendelet” volt, annak szövege idézése nélkül. A hamis állítást mi javítottuk ki 2010. december 18-án. Szövegét lásd a 48. jegyzetben.

⁵⁵ A „csendőrség” címszó alatt a magyar Wikipedián:

http://hu.wikipedia.org/wiki/Csend%C5%91rs%C3%A9g#cite_ref-18 – letöltve 2010. december 2-án.

⁵⁶ - REKTOR op. cit. 22. old.

- MOLNÁR op. cit. 52. old.

⁵⁷ BARÁTOSSY loc. cit.

⁵⁸ REKTOR op. cit. 496-501. old.

⁵⁹ -

http://www.rubicon.hu/magyar/oldal/akiket_magyar_kiralyi_csendorseg_1919_es_1945_kozotti_felso_vezetoi_kozul_1945_utan_elitelttek/ letöltve 2010 december 28-án

- <http://csendor.com/konyvtar/iratok/irasok/magyar/Korondi%20B%e9la%20utja%20.pdf> Korondi Béla csö. és a vele együtt kivégzettek

⁶⁰ „44/1991. (VIII. 28.) AB határozat a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről szóló 1690/1945. M.E. rendelet, illetve a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 17/1975. (VI. 14.) MT rendelet alkotmányellenességéről.” Az Igazságügyi Hivatal honlapjáról:

http://www.kih.gov.hu/alaptevkarpotlas/jogszabalyok/egyeb_jogszabalyok.html?query=lxix